

Regeringens proposition

1986/87:152

om inskränkt skattskyldighet för vissa
stiftelser m. fl.

Prop.
1986/87:152

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 26 mars 1987.

På regeringens vägnar

Kjell-Olof Feldt

Bo Holmberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet, TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne, Stiftelsen ÖV-huset samt prisregleringsföreningarna på jordbrukets och fiskets område befrias från skattskyldighet för förmögenhet och all annan inkomst än inkomst av fastighet. Den inskränkta skattskyldigheten föreslås gälla fr. o. m. 1985 års taxering för Stiftelsen ÖV-huset och fr. o. m. 1987 års taxering i de övriga fallen.

1 Förslag till Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 7 § 4 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

4 mom.² Understödsförening som inte bedriver till livförsäkring hänförlig verksamhet eller som enligt sina stadgar inte får meddela annan kapitalförsäkring än sådan som omfattar kapitalunderstöd på högst 1 000 kronor för medlem,

akademier, allmänna undervisningsverk, sådana sammanslutningar av studerande vid rikets universitet och högskolor i vilka de studerande enligt gällande stadgar är skyldiga att vara medlemmar, samarbetsorgan för sådana sammanslutningar med ändamål att fullgöra uppgifter som enligt nämnda stadgar ankommer på sammanslutningarna,

sjömanshus, företagareförening som erhåller statsbidrag, regional utvecklingsfond som avses i förordningen (1978:504) om överförande av vissa uppgifter från företagareförening till regional utvecklingsfond,

sjömanshus, företagareförening som erhåller statsbidrag, regional utvecklingsfond som avses i förordningen (1978:504) om överförande av vissa uppgifter från företagareförening till regional utvecklingsfond, *regleringsförening som avses i lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område och i lagen (1974:226) om prisreglering på fiskets område,*

allmänna försäkringskassor, erkända arbetslöshetskassor, pensionsstiftelser som avses i lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m. m., personalstiftelser som avses i samma lag med ändamål uteslutande att lämna understöd vid arbetslöshet, sjukdom eller olycksfall, stiftelser som bildats enligt avtal mellan organisationer av arbetsgivare och arbetstagare med ändamål att utge avgångsersättning till friställd arbetstagare eller främja åtgärder till förmån för arbetstagare som blivit uppsagd eller löper risk att bli uppsagd till följd av driftsinskränkning, företagsnedläggelse eller rationalisering av företags verksamhet eller med ändamål att utge permitteringslönersättning, bolag eller annan juridisk person som avses i lagen (1984:1009) om beslutanderätt för bolag eller annan juridisk person med uppgift att lämna permitteringslönersättning, sådana ömsesidiga försäkringsbolag som avses i lagen om yrkesskadeförsäkring,

Allmänna pensionsfonden, Allmänna sjukförsäkringsfonden, Alva och Gunnar Myrdals stiftelse, Apotekarsocietetens stiftelse för främjande av farmacins utveckling m. m., Bokbranschens Finansieringsinstitut Aktiebolag, Bryggeri-

Allmänna pensionsfonden, Allmänna sjukförsäkringsfonden, Alva och Gunnar Myrdals stiftelse, Apotekarsocietetens stiftelse för främjande av farmacins utveckling m. m., Bokbranschens Finansieringsinstitut Aktiebolag, Bryggeri-

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974:770.

² Senaste lydelse 1986:312.

stiftelsen, Dag Hammarskjölds minnesfond, Fonden för industriellt utvecklingsarbete, Fonden för industriellt samarbete med u-länder, Fonden för svenskt-norskt industriellt samarbete, handelsprocedurrådet, Jernkontoret och SIS – Standardiseringskommissionen i Sverige, så länge kontorets respektive kommissionens vinstmedel används till allmänt nyttiga ändamål och utdelning inte lämnas till delägare eller medlemmar, Nobelstiftelsen, Norrlandsfonden, Stiftelsen Industricentra, Stiftelsen industriellt utvecklingscentrum i övre Norrland, Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling, Stiftelsen Landstingens fond för teknikupphandling och produktutveckling, Stiftelsen för produktutvecklingscentrum i Göteborg, Stiftelsen Produktutvecklingscentrum i Östergötland, Stiftelsen Småföretagsfonden, Stiftelsen för samverkan mellan Lunds universitet och näringslivet – SUN, Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet, Svenska bibelsällskapets bibelfond, Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet, Svenska Penninglotteriet Aktiebolag, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska UNICEF-kommittén, Sveriges exportråd, Sveriges turistråd, Aktiebolaget Tipstjänst och Aktiebolaget Trav och Galopp

stiftelsen, Dag Hammarskjölds minnesfond, Fonden för industriellt utvecklingsarbete, Fonden för industriellt samarbete med u-länder, Fonden för svenskt-norskt industriellt samarbete, handelsprocedurrådet, Jernkontoret och SIS – Standardiseringskommissionen i Sverige, så länge kontorets respektive kommissionens vinstmedel används till allmänt nyttiga ändamål och utdelning inte lämnas till delägare eller medlemmar, Nobelstiftelsen, Norrlandsfonden, *Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet*, Stiftelsen Industricentra, Stiftelsen industriellt utvecklingscentrum i övre Norrland, Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling, Stiftelsen Landstingens fond för teknikupphandling och produktutveckling, Stiftelsen för produktutvecklingscentrum i Göteborg, Stiftelsen Produktutvecklingscentrum i Östergötland, Stiftelsen Småföretagsfonden, Stiftelsen för samverkan mellan Lunds universitet och näringslivet – SUN, Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet, *Stiftelsen ÖV-huset*, Svenska bibelsällskapets bibelfond, Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet, Svenska Penninglotteriet Aktiebolag, Svenska skeppshypotekskassan, Svenska UNICEF-kommittén, Sveriges exportråd, Sveriges turistråd, *TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne*, Aktiebolaget Tipstjänst och Aktiebolaget Trav och Galopp

frikallas från skattskyldighet för all annan inkomst än inkomst av fastighet.

Vad som sägs i 6 mom. tredje och femte styckena har motsvarande tillämpning i fråga om stiftelse som avses i detta moment. Att pensionsstiftelse lägger avkastning till kapitalet medför dock skattskyldighet för all inkomst endast om stiftelsen har överskott på kapitalet enligt 15 § lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m. m.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas såvitt avser Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet, TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne och regleringsföreningarna på jordbrukets och fiskets område första gången vid 1987 års taxering och såvitt avser Stiftelsen ÖV-huset fr. o. m. 1985 års taxering.

Lag om upphävande av förordningen (1954:71) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.

Härigenom föreskrivs att förordningen (1954:71) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m. skall upphöra att gälla vid utgången av år 1987. Bestämmelsen i 2 § i den upphävda förordningen skall tillämpas sista gången vid 1988 års taxering.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 mars 1987

Närvarande: statsrådet Feldt, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Peterson, Bodström, Göransson, R. Carlsson, Holmberg, Wickbom, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om inskränkt skattskyldighet för vissa stiftelser m. fl.

1 Inledning

Stiftelser och ekonomiska föreningar är i likhet med flertalet andra juridiska personer i regel oinskränkt skattskyldiga till statlig inkomstskatt. Stiftelser men inte ekonomiska föreningar är i allmänhet också skyldiga att betala förmögenhetsskatt. Skattskyldigheten till kommunal inkomstskatt har däremot slopats med verkan fr. o. m. 1986 års taxering för juridiska personer med undantag för dödsbon.

Vissa stiftelser och andra juridiska personer har ansetts bedriva en så höggradigt allmännyttig verksamhet att deras skattskyldighet har inskränkts. Bestämmelserna om vilka skattesubjekt som åtnjuter inskränkt skattskyldighet finns bl. a. i 7 § 4 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt (SIL). De i den bestämmelsen nämnda rättssubjekten är skattskyldiga endast för inkomst av fastighet. Enligt 6 § 1 mom. lagen (1947:577) om statlig förmögenhetsskatt är sådana rättssubjekt befriade från förmögenhetsskatt.

I det följande föreslår jag att ytterligare några rättssubjekt skall omfattas av den begränsade skattskyldigheten, nämligen Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet, TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne, Stiftelsen ÖV-huset samt prisregleringsföreningarna på jordbrukets och fiskets område.

2 Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet och TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne

Olof Palmes minnesfond bildades under våren 1986. Stiftelsens ändamål är att genom stipendier och bidrag främja ungdomars möjligheter till internationellt utbyte och studier kring fred och nedrustning, att stödja arbetet

mot rasism och främlingsfientlighet och att även på andra sätt verka för internationell förståelse. Utöver stipendier och bidrag kommer stiftelsen bl. a. att årligen på FN-dagen den 24 oktober dela ut ett Olof Palme-pris för en särskilt lovvärd insats som omfattas av stiftelsens ändamål. Tillgångarna uppgick i slutet av mars 1987 till ca 23 milj. kr. Medlen har influtit genom frivilliga bidrag från ett mycket stort antal privatpersoner och organisationer.

Även TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne bildades under våren 1986. Stiftelsen har till huvudsakligt ändamål att stärka ett internationellt engagemang genom studier avseende det fackliga arbetets betydelse för fred, frihet och demokrati och därmed bidra till att stärka ett internationellt engagemang i statsminister Palmes anda. Stiftelsen skall bl. a. dela ut stipendier för fördjupade studier utomlands. Stiftelskapitalet uppgår till ca 1,5 milj. kr. Det har tillskjutits dels av TCO som centralorganisation, dels av TCO:s underorganisationer. Vissa bidrag har även inkommit från privatpersoner och andra organisationer.

De båda stiftelserna har bildats för att hedra minnet av Olof Palme och för att för framtiden understödja de strävanden mot ökad internationell förståelse, gemensam säkerhet och bestående fred, för vilka Olof Palme oavbrutet verkade. Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet har kommit till stånd efter en mycket bred uppslutning från allmänheten. Bakom TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne står en facklig organisation med långt över en miljon medlemmar. Stiftelserna kommer med stor sannolikhet att uppmärksammas utomlands till följd av sin internationellt inriktade verksamhet.

Enligt min mening är stiftelsernas ändamål och verksamhet så höggredigt allmännyttiga att deras medel inte bör beskattas. Det finns därför skäl att begränsa deras skattskyldighet för inkomst och undanta dem från förmögenhetsskatt.

3 Stiftelsen ÖV-huset

Riksdagen beslutade i juni 1981 att Öresundsvarvet AB i Landskrona skulle lägga ned sin verksamhet. Nedläggningen berörde ca 2 600 anställda, vilka samtliga friställdes. Många av dessa var mycket svårplacerade på arbetsmarknaden. Även i övrigt uppstod en besvärlig arbetsmarknadssituation i området på grund av nedläggningens omfattning. Med arbetslösheten följde också andra problem, t. ex. ekonomiska, sociala och psykiska problem för anställda och deras anhöriga.

För att lindra verkningarna av nedläggningen, främst de sociala problemen, bildades i september 1982 Stiftelsen ÖV-huset. Stiftare var de lokala avdelningarna av Svenska Metallindustriarbetareförbundet, Svenska Industrijänstemannaförbundet och Sveriges Arbetsledareförbund. Stiftelsens kapital uppgår till ca 3,2 milj. kr., varav ca 2 milj. kr. tillskjutits av Öresundsvarvet AB och resten tillförts stiftelsen från varvsbolagets upplösta personalstiftelse. Stiftelsens ändamål är att utöva ideell verksamhet

bland tidigare anställda vid Öresundsvarvet AB och arbetslösa inom Landskronaområdet främst genom socialkurativa insatser.

Stiftelsen driver sin verksamhet i många olika former och i nära samarbete med socialförvaltningen och arbetsmarknadsmyndigheterna och samverkar i övrigt med bl. a. landstinget, kyrkan och olika studieförbund. För närvarande är ca 10 personer anställda i stiftelsen. Samarbetet med myndigheter och organisationer har fungerat bra och det i stiftelsen utförda arbetet har på ett värdefullt sätt kompletterat de statliga och kommunala myndigheternas verksamhet.

I stiftelsen har bedrivits en verksamhet som det annars i hög grad hade ankommit på det allmänna att ansvara för. Stiftelsens framtida verksamhet kan förväntas få samma inriktning som den nuvarande. Mot bakgrund av vad jag nu har anfört bör stiftelsens medel inte beskattas. Jag föreslår därför att Stiftelsen ÖV-huset i beskattningshänseende skall hänföras till den grupp av inskränkt skattskyldiga subjekt som anges i 7 § 4 mom. SIL.

4 Prisregleringsföreningarna på jordbrukets och fiskets område

I en framställning till finansdepartementet har statens jordbruksnämnd begärt att de s. k. prisregleringsföreningarna skall undantas från vinstdelningsskatt och att de särskilda inkomstskatteregler som gäller för föreningarna skall justeras. I propositionen om ändringar i vinstdelningsskatten, m. m. (prop. 1986/87:42 s. 33) har framhållits att föreningarnas problem kan lösas genom att de hänförs till den kategori skattskyldiga som inkomstbeskattas enbart för fastighetsinkomster. Jag återkommer nu till denna fråga.

De sammanlagt åtta ekonomiska föreningar som det här är fråga om finns angivna i 1 a § lagen (1967:340) om prisreglering på jordbrukets område resp. i 1 a § lagen (1974:226) om prisreglering på fiskets område. Föreningarna har till uppgift att efter direktiv av statens jordbruksnämnd genom marknadsreglerande åtgärder medverka till att upprätthålla beslutade prisnivåer på prisreglerade jordbruksprodukter och fisk. Föreningarnas medlemmar är intressenter från producent- och konsumentkooperationen samt den enskilda handeln och industrin. I föreningarnas styrelser ingår företrädare för dessa intressenter men också statliga representanter som utses av regeringen. Verksamheten finansieras i huvudsak med avgifter som belastar produktion och omsättning av produkter som omfattas av regleringen eller tas ut vid import av sådana produkter. Överskott i regleringsverksamheten kan med avdragsrätt föras över till en till resp. förening knuten stiftelse (konjunkturutjämningsfond), som är frikallad från skattskyldighet för både inkomst och förmögenhet. Skattereglerna finns i en särskild förordning (SFS 1954:71, ändrad senast genom SFS 1973:892).

Prisregleringsföreningarna är i princip oinskränkt skattskyldiga till statlig inkomstskatt. Reglerna om avsättning till konjunkturutjämningsfond medför emellertid att föreningarna i praktiken i stort sett undgår att träffas

av inkomstskatt. Någon vinstdelningsskatt aktualiseras normalt inte heller. Med nuvarande regler kommer emellertid en förening, Svensk Spannmålshandel, att vid 1987 års taxering påföras vinstdelningsskatt av betydande storlek. Anledningen är det balanserade underskott (det s. k. historiska underskottet) som uppkommit i spannmålsregleringen. Genom åtgärder som redovisats i prop. 1986/87:65 har frågan om avvecklingen av föreningens underskott reglerats slutligt.

Den särbehandling som prisregleringsföreningarna åtnjuter vid inkomstbeskattningen motiveras av de speciella uppgifter föreningarna har och de former under vilka verksamheten bedrivs. Enligt min mening talar inte minst praktiska skäl för att de särskilda avdragsreglerna slopas och att föreningarna i stället tas in bland de inskränkt skattskyldiga subjekten i 7 § 4 mom. SIL. Därmed kommer föreningarna inte heller att behöva betala någon vinstdelningsskatt.

5 Ikraftträdande

De nya bestämmelserna om inskränkt skattskyldighet bör träda i kraft den 1 juli 1987 och tillämpas vid 1987 års taxering beträffande Olof Palmes minnesfond för internationell förståelse och gemensam säkerhet, TCO:s internationella stipendiefond till statsminister Olof Palmes minne och prisregleringsföreningarna på jordbrukets och fiskets område.

Frågan om beskattning av stiftelsen ÖV-huset för inkomst och förmögenhet vid såväl 1985 som 1986 års taxeringar är för närvarande under prövning av länsrätten i Malmöhus län. Den inskränkta skattskyldigheten bör gälla även vid dessa taxeringar. I ikraftträdandebestämmelsen anges därför att den inskränkta skattskyldigheten skall inträda fr. o. m. 1985 års taxering.

Som jag tidigare anfört kan 1954 års särskilda avdragsregler för prisregleringsföreningarna slopas. Förordningen bör upphöra att gälla vid utgången av år 1987. Med hänsyn till att den begränsade skattskyldigheten för prisregleringsföreningarna kommer att tillämpas redan fr. o. m. 1987 års taxering medför inte upphävandet några övergångsproblem för föreningarna. Enligt vad som inhämtats från statens jordbruksnämnd kommer – som en följd av prisregleringsföreningarnas ändrade skattestatus – behållningen i konjunkturutjämningsfonderna att överföras till resp. förening varefter fonderna upplöses. Avvecklingen av fonderna avses ske under år 1987. Bestämmelsen om fondernas beskattningsförhållanden i 2 § förordningen bör därför tillämpas sista gången vid 1988 års taxering. Det bör ankomma på regeringen att fatta de beslut som kan komma att behövas för att föra över medlen från konjunkturutjämningsfonderna till prisregleringsföreningarna. Jag vill i sammanhanget erinra om att frågan om prisregleringsmedlens användning på fiskets område för budgetåret 1987/88 har behandlats i prop. 1986/87:137.

6 Upprättade lagförslag

Prop. 1986/87:152

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.
2. lag om upphävande av förordningen (1954:71) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.

De föreslagna ändringarna är av sådan beskaffenhet att lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

7 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att anta lagförslagen.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

8 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.